

УДК 793.3:001.891](477)»2017/2021"

Цитування:

Карпенко Д. В. Хореографічна культура України в наукових дослідженнях 2017–2021 років: аналіз основних напрямів. *Культура і сучасність* : альманах. 2022. № 2. С. 66–71.

Карпенко Діана Валеріївна,
аспірантка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтва
<https://orcid.org/0000-0003-4153-1353>
karpenko13di@gmail.com

Karpenko D. (2022). Choreographic Culture of Ukraine in Scientific Research in 2017–2021: Analysis of Main Directions. *Kultura i suchasnist: almanakh*, 2, 66–71 [in Ukrainian].

ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ 2017–2021 РОКІВ: АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ

Мета статті полягає в аналізі низки дисертаційних праць, які актуалізували культурологічні проблеми розвитку української хореографічної культури. **Методологія роботи** ґрунтується на використанні наукових методів дослідження, як-от: аналіз, синтез, узагальнення. Наголошено на можливостях персоналізованого підходу до вивчення хореографічної культури, завдяки якому окреслено теоретичні аспекти та практичний досвід українських науковців. **Наукова новизна** роботи полягає в систематизації досліджень останніх років у галузі хореографічної культури України. **Висновки.** Тематика дисертаційних праць останніх років виявила помітні тенденції у вивченні теоретичних питань і практик, а саме: становлення і розвиток української хореографічної культури ХХ–ХХІ століть, народне хореографічне мистецтво як носій етнокультурної ідентичності (І. Климчук), трансформаційні процеси української народної хореографії (В. Литвиненко), феномен віртуозності в українському народно-сценічному танці (А. Морозов). Значущими є дослідження, у яких акцентовано на регіонально-стильових особливостях народної хореографічної культури України (В. Гордєєв, О. Квєцко, І. Мостова, А. Підлипський, А. Тимчула, Л. Щур). Помітний сегмент у сучасних наукових дослідженнях належить проблематиці балетного мистецтва, яка органічно поєднує народний і класичний танець, маючи практичне відображення у виставах національної тематики, використання національних художніх образів, а також розгляд творчої діяльності балетмейстерів й артистів балету України.

Ключові слова: культура, українська хореографічна культура, народне хореографічне мистецтво, балетне мистецтво, народно-сценічний танець, класичний танець.

Karpenko Diana, Graduate Student, National Academy of Culture and Arts Management

Choreographic Culture of Ukraine in Scientific Research in 2017-2021: Analysis of Main Directions

The purpose of the article is to analyse a number of dissertation studies that have actualised the cultural problems of the Ukrainian choreographic culture development. **The research methodology** is based on the use of scientific research methods, such as analysis, synthesis, and generalisation. The possibilities of a personalised approach to the study of choreographic culture are emphasised, thanks to which the theoretical aspects and practical experience of Ukrainian scientists are outlined. **The scientific novelty** of the work consists in the systematisation of scientific research conducted in recent years in the field of choreographic culture of Ukraine. **Conclusions.** The topics of dissertation research in recent years have revealed noticeable trends in the study of theoretical issues and practices, namely the formation and development of Ukrainian choreographic culture of the 20th-21st centuries, folk choreographic art as a carrier of ethno-cultural identity (I. Klymchuk), transformational processes of Ukrainian folk choreography (V. Lytvynenko), and the phenomenon of virtuosity in Ukrainian folk-stage dance (A. Morozov). Significant are the studies that focus on the regional and stylistic features of the folk choreographic culture of Ukraine (V. Hordeev, O. Kvetsko, I. Mostova, A. Pidlypskyi, A. Tymchula, L. Shchur). A noticeable segment in modern scientific research belongs to the problems of ballet art, which organically combines folk and classical dance, having a practical reflection in performances of national themes, the use of national artistic images, as well as consideration of the creative activity of ballet masters and ballet dancers of Ukraine.

Key words: culture, Ukrainian choreographic culture, folk choreographic art, ballet art, folk stage dance, classical dance.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні важливим є відродження й збереження самобутності української культури

у формуванні національної ідентичності майбутніх поколінь українців, а отже, нашої державності. Хореографічна культура є

невід'ємною складовою української культури. Тому вивчення актуальних питань хореографічної культури України, зокрема народного та балетного мистецтва, є вкрай необхідним у складних соціокультурних реаліях сьогодення.

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження зосереджені на становленні та розвитку народної хореографічної культури України ХХ – початку ХХІ століття. Подібний підхід простежується в дослідженнях молодих науковців (І. Климчук [4], В. Литвиненко [6], А. Морозов [9]). У наукових розвідках розглянуті регіонально-стильові особливості народної хореографічного мистецтва (В. Гордєєв [1], О. Квецко [3], І. Мостова [10], А. Підлипський [11], А. Тимчула [13], Л. Щур [14]). Балетне мистецтво ХХ – початку ХХІ століття репрезентоване в працях О. Карандєєвої [2], А. Король [5], К. Лук'яненко [7], Л. Маркевич [8], Н. Семенової [12], що аналізують синтез класичного та народного танцю, національні художні образи, а також розглянуто творчу діяльність балетмейстерів та артистів балету України.

Мета статті полягає в аналізі сучасних дисертаційних досліджень, які актуалізували культурологічні проблеми розвитку української хореографічної культури.

Виклад основного матеріалу. Досить розгорнутий аналіз процесу становлення й трансформації народно-танцювального мистецтва представлено в роботі В. Литвиненка «Трансформація української народної хореографії та її концептуалізація в театрі танцю Павла Вірського» [6]. Автор надає огляд його розвитку, починаючи від найпростіших танків до форми театру танцю. Слід зазначити, що танцювальний фольклор став художньо-стилістичною основою театралізовано-образних хореографічних постановок Державного заслуженого академічного ансамблю танцю України під керівництвом Павла Вірського [6, 20].

Комплексний аналіз віртуозних рухів як феномену українського народно-сценічного хореографічного мистецтва здійснено у дисертації А. Морозова «Віртуозні рухи в українському народно-сценічному танці: витоки, еволюція, сучасні тенденції» [9]. Автор означив витоки, етапи розвитку, специфіку віртуозних рухів у фольклорному танці. Робота висвітлює тенденції розвитку віртуозних рухів у сценічному танці ХІХ – початку ХХ ст.; розглянуто основні аспекти віртуозності в сценічній народно-танцювальній культурі

радянської доби; подано хореологічні підходи до розгляду системи психофізичного вдосконалення «Бойовий Гопак» як прояву новітніх тенденцій взаємодії хореографічного мистецтва та спорту; окреслено перспективи подальшого наукового дослідження феномену віртуозності в українському естрадному народному танці тощо [9].

У дисертації «Українське хореографічне мистецтво 1950–1980-х років як чинник формування національної ідентичності» [4] І. Климчук аналізує діяльність танцювальних колективів як носіїв етнокультурної ідентичності означеного періоду. Авторка доводить, що «національна своєрідність» (з 1960-х рр.) змінює формулу «національної форми» культури (від 1930-х рр.), а національне проявляється у формі та змісті. Використання поняття «національне» в сценічному хореографічному мистецтві радянського періоду можна розглядати в оптиці народно-сценічної хореографії, національної балетної вистави та бального танцю, але ці феномени різною мірою та в різний спосіб засвоїли національні ознаки. Це зумовлено тим, що накопичення етнокультурної інформації в лексиці народного танцю дозволяє говорити про національні ознаки тих чи інших хореографічних творів, що використовують образну систему та рухи українського народного танцю [4, 3].

Хореографічну культуру України у контексті регіональних культурних надбань репрезентовано в розвідках сучасних науковців В. Гордєєва, О. Квецко, І. Мостової, А. Підлипського, А. Тимчули, Л. Щур. Художньо-мистецькі ідентифікації народних танців Слобожанщини в контексті впливу соціокультурних факторів розглянуто І. Мостовою [10]. Дослідницею проаналізовано наукові дефініції «культурний код» та «культурний канон», на основі яких сформульовано термін «танцювальний канон», пояснюючи його систему композиційних, жанрово-семантичних ознак народного танцю, що дозволяє виявити глибинні сенси та символи, які транслюються під час його виконання, а також, утворюючи єдину систему, ідентифікує танець з нацією, етнографічною групою, регіоном [10, 173–174]. Також, авторка порівнює Слобожанщину з іншими етнографічними регіонами України, в яких танцювальний канон народних танців має найвиразніші відмінності: Наддніпрянина, Полісся, Полтавщина, Прикарпаття та Закарпаття [10, 150–151].

Подібна проблематика зазначена в іншому дослідженні, але на прикладі поліських хореографічних постановок. В. Гордєєв розглядає український народний танець на Поліссі з погляду регіональних особливостей лексики. У дисертації «Український народний танець на Поліссі: регіональні особливості лексики» [1], систематизовано окремі факти, що збереглися в танцювальних канонах Полісся, які представляють регіональні та лексичні особливості та відповідає європейським першоджерелам. Дослідник закликає до вивчення хореографічних колективів Рівненського Полісся, які розкривають сутність творчих та лексичних характеристик поліських танців, зберігаючи автентичність сценічної творчості колективу.

У дисертації А. Тимчули «Народне хореографічне мистецтво українців Закарпаття другої половини ХХ – початку ХХІ століття» [13], комплексно аналізовано обрядові та позаобрядові народні танці, виявлено регіональні особливості формування народно-сценічного хореографічного мистецтва Закарпаття. Автор зосереджує увагу на творчій діяльності професійних (танцювальна група при Закарпатському народному хорі) та аматорських колективів Закарпатського регіону другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Дослідниця О. Квецко розглядає чинники формування сучасної української хореографічної культури на прикладі фольклорних танців бойків [3]. Авторка висвітлює вклад балетмейстерів у розвиток хореографічної культури регіону та збереження регіональних традицій (В. Бак, Ф. Даниляк, Г. Железняк, М. Ляшкевич, В. Петрик). На прикладі постановки танцювальних композицій на основі фольклорних танців аматорськими і професійними хореографічними колективами Івано-Франківської області авторка обґрунтовує залежність популяризації бойківського танцю. Хореографи і виконавців звертаються до бойківських народних танців («Любаска», «Долинський дрібонький», «Вишківський веселий», «Бойківчанка» й ін.). Такий процес збагачує основні (музика, композиційна побудова танцю, виконавська майстерність) і допоміжні засоби (костюм, атрибутика) сучасних танцювальних номерів на фольклорному матеріалі [3].

У роботі А. Підлипського «Народно-сценічна хореографічна культура Тернопільщини середини ХХ – початку ХХІ століття» [11], визначено основні етапи

розвитку аматорського мистецтва на Тернопільщині в радянські часи та в умовах незалежної України. Проаналізовано діяльність Академічного ансамблю танцю «Надзбручанка» Тернопільської обласної філармонії, яка відбувалась в основних тенденцій становлення та розвитку професійних колективів народно-сценічного танцю в Україні: наявність провідного балетмейстера (О. Данічкін), який ствердив творчі основи колективу; дуалістичність принципів побудови репертуару, представленого обробками фольклорних першоджерел регіону та стилізованими і театралізованими постановками, при збереженні зв'язку із образною системою народної хореографії та ін [11].

З дослідженням А. Підлипського перегукується проблемне поле дисертації Л. Щур. Остання у дослідженні «Народна хореографічна культура Західного Поділля: трансформація та збереження танцювальної традиції» [14] комплексно розглядає народну хореографічне мистецтво Західного Поділля в контексті її взаємозв'язків з інструментальною музикою та декоративно-прикладним мистецтвом. Активними репрезентантами хореографічного мистецтва Західного Поділля є аматорські танцювальні ансамблі та фольклорно-обрядові колективи, а також хореографічні колективи закладів вищої освіти м. Тернополя та області (ансамбль народного танцю «Любисток» Теребовлянського фахового коледжу культури і мистецтв, танцювальний ансамбль «Веснянка» ТНПУ ім. В. Гнатюка та ін.) [14, 9–10]. Висвітлено історію створення Академічного ансамблю танцю «Надзбручанка» Тернопільської обласної філармонії, його концертний репертуар, що побудований на основі традиційних танців Західного Поділля: «Надзбручанське весілля», «Свати», «Трясунець»; чоловічі танці «Вихиляс», «Чабани», «Копіруш» та ін.

Народна хореографічна культура у балетному театрі України ХХ – початку ХХІ століття представлена у працях молодих вчених О. Карандєєвої, А. Король, К. Лук'яненко, Л. Маркевич, Н. Семенової. Комплексний аналіз жіночого образу в українському балетному мистецтві досліджено у праці А. Король «Жіночі образи в українських балетах» [5]. Авторка акцентує на тому, що в балетних виставах переважають мотиви трагічної жіночої долі, які створені на основі фольклору та літературних творів Т. Шевченка,

Л. Українки, І. Франка та ін. Основні тенденції розвитку балетного театру України виявлено у трактуванні жіночих образів кінця ХХ – початку ХХІ ст., починаючи від побутових драм, блискучих вершин хореодраматургії, через синтезування класичного танцю, до повномасштабних режисерсько-балетмейстерських рішень історичної теми, жанрового та лексичного поєднання у сучасних комедійних балетах.

У дослідженні Н. Семенової «Національна балетна вистава в українській хореографічній культурі ХХ – початку ХХІ століть» [12], створено комплексну мистецько-культурологічну концепцію національної балетної вистави, в якій надано власне визначення «українська національна балетна вистава». Авторкою деталізовано принципи балетмейстерської творчості П. Вірського, які використовували українські балетмейстери другої половини ХХ ст. (Г. Березова, В. Вронський, М. Трегубов, А. Шекера та ін.) в процесі створення власних національних вистав. Н. Семенова зазначає, що основою сюжету української балетної вистави є літературні твори українських письменників середини ХІХ – початку ХХ ст. (О. Гончара, М. Коцюбинського, Лесі Українки, І. Франка, Т. Шевченка та ін.). Авторка систематизувала їх за тематикою: 1) епізоди національно-визвольної боротьби; 2) народний побут; 3) комедійні сюжети; 4) феєричні теми та легенди; 5) історичні події та персоналії; 6) сучасна проблематика. Також наявні безсюжетні вистави, в яких досягнуто максимального узагальнення та символічності, немає фабульного розвитку, є лише загальноокреслена тема, підпорядкована музичній драматургії, що розкривається в пластичних образах, втілюючи стан героїв [12, 202].

Нову художню концепцію українського балетного театру досліджено К. Лук'яненко у дисертації «Балетний театр у культурі України середини 1950–1970-х рр. ХХ ст.» [7], яка базується на інтегруванні інноваційних для радянського балетного мистецтва прийомів та методів, зумовлених прагненням побудови художньо-цілісної та глибоко образної балетної вистави, підґрунтям якої є національна культура. Український балетний театр середини 1950–1970-х років вважають унікальним явищем культури; розкривають й аналізують універсально-художні та унікально-специфічні властивості. Простежено еволюціонування основних виразальних засобів хореографії протягом означеного

періоду. Розкрито особливості взаємодії народного та класичного танцю в постановках балетмейстерів 1960-х років [7].

Комплексно досліджено чоловічий танець у балетному театрі України середини ХХ – початку ХХІ століть. О. Карандєєва виокремила основні етапи його розвитку крізь призму творчості провідних артистів балету України минулого та сучасності. Аналіз теоретичних концепцій танцю доводить, що впродовж розвитку академічний танець набув характерних лексичних та поведінкових кодів, за якими чітко розрізнялися фемінні або маскуліні образи в балеті [2]. О. Карандєєва з'ясовує особливості становлення педагогічних шкіл чоловічого класичного танцю в Україні, та більш детальної її уваги займає Київська школа чоловічого балетного виконавства доби незалежності України.

У дослідженні «Трансформація системи художньої мови української національної балетної вистави в 20–80 роках ХХ ст.» [8] Л. Маркевич аргументовано, що синтез театралізації українського танцювального фольклору та насичення народно-пластичними інтонаціями класичного танцю – сформував основу особливої хореографічної мови національного балету, найважливішу стилістичну ознаку жанру [8, 19]. Л. Маркевич наголошує на тому, що трансформація естетичного канону української національної балетної вистави 1920–1980-х рр. впливає на структурні та смислові ознаки художньої мови (мовного коду). Виокремлено важливі складові компоненти та рівні локалізації художньої мови балетної вистави, а саме: знаково-символічний, виразальний, образно-висловлювальний, технічний [8]. Дослідження Л. Маркевич є важливим для розкриття специфіки інтеграції народної хореографії, народного танцю у сферу класичного балету.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації наукових досліджень останніх років у галузі хореографічної культури України.

Висновки. Отже, тематика дисертаційних праць останніх років виявила помітні тенденції у вивченні теоретичних питань та практик, а саме: становлення і розвиток української хореографічної культури ХХ–ХХІ століття, народне хореографічне мистецтво як носій етнокультурної ідентичності (І. Климчук), трансформаційні процеси української народної хореографії (В. Литвиненко), феномен віртуозності українському народно-сценічному танцю (А. Морозов). Значущими є дослідження, в яких акцентовано на регіонально-стильових особливостях народної хореографічної

культури України (В. Гордєєв, О. Квєцко, І. Мостова, А. Підлипський, А. Тимчула, Л. Щур). Помітний сегмент у сучасних наукових дослідженнях належить проблематиці балетного мистецтва, яка органічно поєднує народний та класичний танець, маючи практичне відображення у виставах національної тематики, використання національних художніх образів, а також розгляд творчої діяльності балетмейстерів та артистів балету України.

Література

1. Гордєєв В. А. Український народний танець на Поліссі: регіональні особливості лексики : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2020. 19 с.
2. Карандєєва О. І. Чоловічий танець у балетному театрі України середини ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2021. 15 с.
3. Квєцко О. Я. Хореографічна культура бойків на Прикарпатті кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 18 с.
4. Климчук І. С. Українське хореографічне мистецтво 1950–1980-х років як чинник формування національної ідентичності : дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 198 с.
5. Король А. М. Жіночі образи в українських балетах : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2019. 16 с.
6. Литвиненко В. А. Трансформація української народної хореографії та її концептуалізація в театрі танцю Павла Вірського : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2017. 20 с.
7. Лук'яненко К. А. Балетний театр у культурі України середини 1950-1970-х рр. ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2021. 17 с.
8. Маркевич Л. А. Трансформація системи художньої мови української національної балетної вистави в 20–80 роках ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 «Теорія та історія культури». Івано-Франківськ, 2019. 23 с.
9. Морозов А. І. Віртуозні рухи в українському народно-сценічному танці: витоки, еволюція, сучасні тенденції : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2019. 16 с.
10. Мостова І. С. Художньо-мистецькі аспекти ідентифікації народних танців Слобожанщини в контексті соціокультурного розвитку регіону : автореф. дис. ...

канд. мистецтвозн.: 26.00.04 / Харків. держ. акад. культури. Харків, 2019. 19 с.

11. Підлипський А. І. Народно-сценічна хореографічна культура Тернопільщини середини ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2020. 17 с.

12. Семенова Н. М. Національна балетна вистава в українській хореографічній культурі ХХ – початку ХХІ століть : дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.04 / Харків. держ. акад. культури. Харків, 2019. 240 с.

13. Тимчула А. В. Народне хореографічне мистецтво українців Закарпаття другої половини ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 16 с.

14. Щур Л. Б. Народна хореографічна культура Західного Поділля: трансформація та збереження танцювальної традиції : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 26.00.01 / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 20 с.

References

1. Gordeev, V. A. (2020). Ukrainian folk dance in Polissia: regional features of the vocabulary. Extended abstract of candidate's thesis. DVNZ «Prykarpattia. national University named after Vasyl Stefanyk». Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
2. Karandeeva, O. I. (2021). Male dance in the ballet theater of Ukraine in the middle of the 20th – beginning of the 21st centuries. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. national University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].
3. Kvetsko, O. Ya. (2021). Choreographic culture of fighting men in Prykarpattia at the end of the 20th and beginning of the 21st centuries. Extended abstract of candidate's thesis. Nat. Acad. of Culture and Arts Management. Kyiv [in Ukrainian].
4. Klymchuk, I. S. (2021). Ukrainian choreographic art of the 1950s - 1980s as a factor in the formation of national identity. Candidate's thesis. Nat. Acad. of Culture and Arts Management. Kyiv [in Ukrainian].
5. Korol', A. M. (2019). Female images in Ukrainian ballets. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. national University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].
6. Lytvynenko, V. A. (2017). Transformation of Ukrainian folk choreography and its conceptualization in Pavlo Virsky's dance theater. Extended abstract of candidate's thesis. Nat. Acad. of Culture and Arts Management. Kyiv [in Ukrainian].
7. Luk'yanenko, K. A. (2021). Ballet theater in the culture of Ukraine in the mid-1950s-1970s of the 20th century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. national University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].
8. Markevich, L. A. (2019). Transformation of the artistic language system of the Ukrainian national ballet performance in the 20s–80s of the 20th century.

Extended abstract of candidate's thesis. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

9. Morozov, A. I. (2019). Virtuoso movements in Ukrainian folk-stage dance: origins, evolution, modern trends. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. national University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].

10. Mostova, I. S. (2019). Artistic and artistic aspects of identification of folk dances of Slobozhanshchyna in the context of socio-cultural development of the region. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv. state Acad. cultures Kharkiv [in Ukrainian].

11. Pidlypskyi, A. I. (2020). Folk and stage choreographic culture of the Ternopil region of the mid-20th – early 21st centuries. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. national University of Culture and Arts. Kyiv [in Ukrainian].

12. Semenova, N. M. (2019). National ballet performance in the Ukrainian choreographic culture of the 20th – early 21st centuries. Candidate's thesis. Kharkiv. derzh. akad. kultury. Kharkiv [in Ukrainian].

13. Tymchula, A. V. (2021). Folk choreographic art of Ukrainians of Transcarpathia in the second half of the 20th - beginning of the 21st century. Extended abstract of candidate's thesis. Nat. Acad. driver personnel of culture and arts. Kyiv [in Ukrainian].

14. Shchur, L. B. (2021). Folk choreographic culture of Western Podillia: transformation and preservation of the dance tradition. Extended abstract of candidate's thesis. DVNZ «Prykarpattia. national University named after Vasyl Stefanyk». Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 12.10.2022
Отримано після доопрацювання 14.11.2022
Прийнято до друку 23.11.2022*